

Aanpak en stand van zaken corona: een tussenstand

Inleiding

Het coronavirus heeft een grote impact op de samenleving, onze gemeente en onze gemeentelijke organisatie. Sinds maart dit jaar is er sprake van een (langdurige) crisissituatie. Op landelijk en regionaal niveau wordt de verspreiding van het virus continue gemonitord en worden maatregelen genomen aan de hand van scenario's. Als gemeente sluiten we daarbij aan en vullen dit waar nodig op lokaal niveau aan.

We zien dat er in de aanpak van de bestrijding van het virus langzaam een verschuiving plaatsvindt: van een bedreiging voor de gezondheid waarin wij de verspreiding van het virus voorkomen en onder controle moet worden gehouden naar een focus op de impact van de maatregelen op de economie en het sociale leven. Deze verschuiving zien we ook terug in de gemeentelijke organisatie, waar werk dat eerst in de crisisorganisatie zat, nu door de lijnorganisatie wordt opgepakt. Het voorkomen van het verspreiden van het coronavirus heeft een groot effect op de gemeentelijke beleids- en bedrijfsprocessen. Dit effect wordt steeds beter zichtbaar maar blijft ook onvoorspelbaar. We zijn afhankelijk van externe ontwikkelingen zoals (nieuw) landelijk beleid en de verspreiding van het virus.

Zoals u in RIB#39 heeft kunnen lezen, hebben wij de (financiële) gevolgen – voor zover nu inzichtelijk – in kaart gebracht. Een overzicht met een beknopte weergave van de effecten treft u in de bijlage. Gelet op de snelheid waarmee de effecten van de coronacrisis zich ontwikkelen, moet dit worden gezien als een tussenstand. Na de zomer geven we in de Bestuursrapportage (Berap) een volgende tussenstand. Afhankelijk van het verloop van het virus en de impact op onze gemeente, wordt u in de eerste aanleg in de reguliere P&C-cyclus geïnformeerd.

Terugblik gemeentelijke aanpak en inzet

De uitbraak van het virus en de daarop volgende crisis, heeft de gemeentelijke dienstverlening diep geraakt. Vanaf het begin van de uitbraak staat de continuïteit van de dienstverlening voorop. Op veel onderdelen moeten wij extra zeilen bijzetten, terwijl op andere vlakken de vraag of het aanbod afneemt. Veel van de landelijke maatregelen liggen voor wat betreft de uitwerking en handhaving bij de gemeente. De afgelopen weken hebben wij u met diverse 'updates' in de raadsinformatiebrieven op de hoogte gehouden van onze aanpak. Onderstaand treft u een samenvatting hiervan.

Gemeentelijke crisisorganisatie en regionale noodverordening

Nog voor het afkondigen van de 'intelligente lockdown' hebben wij geanticipeerd met een continuïteitsplan en is de crisisorganisatie van de gemeente georganiseerd en gestart, met onder meer als doel de continuïteit van de dienstverlening te borgen. Door adequate inzet van de crisisorganisatie hebben wij de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers in afgeschaalde vorm kunnen voortzetten. Dit continuïteitsplan richtte zich ook op het verzorgen van informatie en faciliteiten waarmee de medewerkers van de gemeente hun werk vanuit huis konden voortzetten.

Vanuit de crisisorganisatie hebben we invulling gegeven aan de landelijke en regionale maatregelen en waar nodig lokale maatwerk getroffen. Daarbij geldt het adagium: 'lokaal waar lokaal kan en regionaal waar regionaal moet'. Hierbij hebben we continu aansluiting gehouden op en uitvoering gegeven aan de (geactualiseerde) noodverordeningen vanuit de Veiligheidsregio.

Hulp ten tijde van corona

Samen met de gemeente heeft een aantal welzijns- en maatschappelijk werkorganisaties een overzicht gemaakt van de mogelijkheden voor hulp die er voor onze inwoners is. Dit overzicht is gepubliceerd in de lokale media en op de gemeentelijke website. Met deze informatie hebben we de lokale hulp beter vindbaar gemaakt. Dat is belangrijk, want de hulpverlening werkt preventief en helpt inwoners door deze moeilijke periode. Inwoners die een beroep doen op inkomensondersteuning zijn via een extra nieuwsbrief geïnformeerd over de mogelijkheden voor extra hulp en ondersteuning.

Aanvragen voorzieningen sociaal domein

De maatregelen en de effecten daarvan hebben direct invloed op het aantal bijstandsaanvragen. Ook verwachten we een groter beroep op schuldhulpverlening en op minimavoorzieningen zoals bijzondere bijstand en de collectieve ziektekostenverzekering. Hoewel we nu nog geen toename zien van het beroep op ondersteuning op grond van de Wmo en de Jeugdwet, verwachten we daar wel de zogeheten boegolf van aanvragen. De toename van aanvragen vraagt meer ambtelijke inzet voor de gemeentelijke organisatie.

Continuïteit zorg

Om de zorg voor inwoners te waarborgen, hebben wij afspraken gemaakt met zorgaanbieders waar wij een contract mee hebben. We blijven de geleverde zorg betalen, ook wanneer deze zorg anders of beperkter is, dan in het contract was afgesproken. Bovendien stimuleren en geven wij ruimte aan zorgaanbieders om creatief om te gaan met het blijven leveren van de benodigde zorg. Ook zien wij de bereidheid om op regionaal niveau afspraken te maken met zorgorganisaties ter ondersteuning van de bedrijfscontinuïteit. Hierbij is sprake van een gegarandeerde bijdrage van 80% van de gerealiseerde omzet in 2019 over dezelfde periode. Verder dragen wij vanzelfsprekend zorg voor tijdige betalingen van ingediende facturen om de liquiditeitspositie van zorgaanbieders te ondersteunen. De zorgaanbieders blijven op de hoogte via de website van Inkoop & Monitoring Utrecht West.

Inkoop Jeugdzorg en Wmo-begeleiding

De maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus hebben gevolgen voor de lopende aanbestedingsprocedure voor de inkoop van Jeugdzorg en Wmo-begeleiding. Na een aantal goedbezochte Zorgontmoetingsdagen in januari hebben verschillende aanbieders aangegeven als gevolg van de lockdown meer tijd nodig te hebben voor de aanbestedingsprocedure. Wij hebben alle aanbieders de mogelijkheid geboden aan te geven wat nodig is om een succesvolle aanbestedingsprocedure te doen in deze tijden. Dit heeft ertoe geleid dat de planning wordt aangepast en dat daarmee gunning voor 2021 niet meer mogelijk is. Samen met de andere Utrecht West-gemeenten worden nu overbruggingsovereenkomsten gesloten.

Kinderopvang en scholen

In goed overleg met schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus zijn de kinderen van ouders met cruciale beroepen opgevangen toen de kinderopvang, buitenschoolse opvang en scholen werden gesloten. Ook bij de versoepeling van de maatregelen hebben wij goed contact met de desbetreffende organisaties en besturen. Op verzoek ondersteunt de gemeente bijvoorbeeld met

het plaatsen van hekken zodat de toestroom van leerlingen en ouders op een veilige manier kan plaatsvinden.

Handhaving

De Boa's zijn, en worden, ingezet om de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus te handhaven. Boa's spreken mensen aan op het houden van 1,5 meter afstand. Daar wordt over het algemeen gehoor aan gegeven. Toch is er een aantal plekken waar groepjes jongeren zich niet altijd aan de maatregelen houden. Samen met politie en jongerenwerk houden de boa's deze locaties scherp in de gaten. Om de maatregelen te kunnen handhaven hebben wij extra capaciteit ingehuurd. Op regionaal niveau hebben wij ons aangesloten bij een handhavingsconvenant om Boa's binnen de Veiligheidsregio Utrecht breder dan alleen de eigen gemeente te kunnen inzetten. Onze Boa's kunnen dan bijvoorbeeld in de gemeente De Ronde Venen worden ingezet en Boa's van de gemeente Utrecht kunnen binnen onze gemeentegrenzen ondersteuning bieden.

Ondersteuning aan ondernemers

De ondernemers van Stichtse Vecht zijn en worden door ons geïnformeerd over de belangrijkste landelijke, regionale en lokale financiële regelingen. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) voor de ondernemers van Stichtse Vecht wordt door de gemeente Utrecht uitgevoerd. Naast de regelingen van het Rijk hebben wij de volgende aanvullende steunmaatregelen getroffen voor ondernemers:

- De gemeente versnelt de betaling van openstaande facturen aan ondernemers. Hierdoor hoeven ondernemers minder lang te wachten op het openstaande bedrag.
- Supermarkten krijgen indien gewenst ruimere bevoorradingstijden.
- Evenementen die worden uitgesteld tot 2021 hoeven straks niet opnieuw leges te betalen.

Maatregelen voor de horeca

Per 1 juni jl. zijn de maatregelen voor de horeca versoepeld. Er gelden wel nieuwe regels: gasten moeten reserveren, iedereen moet 1,5 meter afstand houden en binnen zijn er maximaal 30 gasten toegestaan. Niet alle horecagelegenheden in onze gemeente hebben op hun huidige terras voldoende ruimte om aan deze 1,5 meter eis te kunnen voldoen. Daarom mogen horecaondernemers onder bepaalde voorwaarden, zoals draagvlak in de buurt, de oppervlakte van hun terras tijdelijk uitbreiden. Dit is bedoeld om het verlies van inkomsten te beperken. Het gaat om een tijdelijke regeling die van kracht is tot uiterlijk 1 oktober 2020.

Verruiming criteria centraal leefbaarheidsbudget.

We zien dat er steeds meer initiatieven (zonder winstoogmerk) vanuit ondernemers of organisaties worden gestart om de sociale cohesie in kernen of voor de hele gemeente te versterken. Dit om de gevolgen van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus, zoals eenzaamheid en psychische klachten, tegen te gaan. Om deze initiatieven te ondersteunen hebben wij de criteria van het centraal leefbaarheidsbudget tijdelijk verruimd. Zodat ook andere ondernemers en instanties hier een beroep op kunnen doen.

Subsidie van evenementen

Door de coronamaatregelen kunnen tal van evenementen niet doorgaan. Voor een aantal evenementen was al subsidie verleend. Aan deze organisaties wordt op korte termijn gevraagd een vaststellingsverzoek in te dienen. Het college heeft op 7 april 2020 besloten om bij het vaststellen van de subsidie van geannuleerde evenementen rekening te houden met de kosten die gemaakt zijn bij de voorbereiding. Voor evenementen die later in 2020 georganiseerd worden, kunnen deze organisaties opnieuw een subsidieaanvraag indienen. De toegekende subsidies mogen worden verrekend met gemaakte kosten; verplichtingen worden nog niet kwijtgescholden. De omzet- en inkomstenderving worden niet gecompenseerd, met uitzondering van evenementen ter ondersteuning van de jeugdzorg.

Participatie

Voor projecten, plannen, visies en beleidsvorming is de manier waarop de participatie moet plaatsvinden niet wettelijk vastgelegd. Deze ruimte maakt het mogelijk om in deze periode tijdelijk te kiezen voor andere vormen van participatie. Bijvoorbeeld door de inzet van digitale hulpmiddelen, een telefonisch spreekuur of een digitale bijeenkomst met klankbordgroepen of dorpsraden.

Bij bestemmingsplanprocedures gelden wel wettelijke kaders voor participatie. Daarom hebben we ervoor gekozen om alleen plannen ter inzage te leggen die kleinschalig zijn, geringe ruimtelijk impact hebben of een lange aanloop hebben gehad en zijn besproken met onze overlegpartners.

Huwelijken

Ook voor het voltrekken van huwelijken geldt dat de dienstverlening doorgaat. In aangepaste vorm en met minder aanwezigen, zodat wordt voldaan aan de richtlijnen van het RIVM. Hierbij sluiten we aan bij de maatregelen van de Rijksoverheid en de adviezen van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken. Bruidsparen van wie het huwelijk als gevolg van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus niet kunnen doorgaan, kunnen kosteloos een nieuwe datum plannen. Op de eerder geplande datum hebben zij van de gemeente een bloemetje ontvangen.

Ondersteuning bij versoepeling sportmaatregelen

De ingestelde restricties voor het beoefenen van buiten- en binnensport zijn met ingang van 29 april stapsgewijs versoepeld. Op basis van de protocollen van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), NOC*NSF en sportbonden hebben de verenigingen het eigen aanbod passend gemaakt. De gemeente ondersteunt de verenigingen door informatie te delen, vragen te beantwoorden en verenigingen met elkaar in contact te brengen. Op de website van het Sportpunt Stichtse Vecht is een overzicht gepubliceerd met antwoorden op veel gestelde vragen.

Onderzoek GGD impact corona in Stichtse Vecht

De GGD regio Utrecht (GGDrU) heeft een regionaal onderzoek uitgevoerd naar de impact van de crisis als gevolg van het virus. De online vragenlijst is uitgezet onder het gezondheidspanel van de GGDrU en is daarnaast ook door andere inwoners van 18 jaar en ouder in de regio Utrecht ingevuld. In het totaal hebben 5.895 inwoners uit de regio Utrecht meegewerkt aan het onderzoek, waarvan 260 inwoners uit Stichtse Vecht. De resultaten voor Stichtse Vecht zijn eerder met u gedeeld en kunt u terugvinden in in het raadsinformatiesysteem.

Regionale aanpak

Er is een regionaal beleidsteam ingericht dat zich op bestuurlijk niveau met het coronavirus en de maatregelen tegen de verspreiding van het virus bezighoudt. Het beleidsteam treft maatregelen voor de hele regio zoals noodverordeningen en aanwijzingsbesluiten. De voorzitter van dit beleidsteam is de voorzitter van de veiligheidsregio; de burgemeester van de gemeente Utrecht. Hij staat in deze rol in contact met zijn collega-burgemeesters. Onze gemeentesecretaris vervult namens de regio een coördinerende rol in de regionale crisisorganisatie en is onderdeel van het regionale beleidsteam. Daardoor heeft Stichtse Vecht een goede informatiepositie en kunnen we de regionale besluiten snel vertalen naar lokale maatregelen.

Stapsgewijs opstarten

Uitbreiding dienstverlening

Vanaf 2 juni 2020 is de dienstverlening op een aantal punten weer uitgebreid. Aan die uitbreiding is bij inwoners behoefte, omdat sommige producten waarvoor zij zijn aangewezen op de gemeente, nu niet of lastiger te verkrijgen zijn. Het uitgangspunt daarbij is: opschalen waar het kan en moet. De veiligheid van medewerkers en inwoners blijft daarbij voorop staan. Dat betekent dat de dienstverlening niet ineens volledig opengesteld wordt, maar stapsgewijs. Voor de veiligheid van de medewerkers en de bezoekers zijn noodzakelijke aanpassingen doorgevoerd in de hal van het gemeentekantoor. Met behulp van 'signing' zijn looproutes aangegeven en de balies zijn voorzien van plexiglazen schermen.

Gefaseerde door- en opstart gemeentelijke organisatie

Hoewel de toekomst onvoorspelbaar is weten we zeker dat we de komende maanden 1,5 meter afstand moeten blijven houden. Misschien wel gedurende heel 2020. Dit heeft consequenties voor onze manier van werken. Zolang het kabinet aangeeft dat iedereen zo veel mogelijk thuis moet werken, geldt de vuistregel: kom alleen naar kantoor als het echt moet. Zodra het kabinet een verruiming aankondigt, gaan wij ook stapsgewijs weer meer naar het gemeentekantoor. Om de 1,5 meter-maatregel in acht te kunnen nemen, ligt er een plan klaar en zijn voorbereidingen getroffen voor een gefaseerde door- en opstart. In de eerste fase zal de bezetting van het gemeentekantoor toenemen tot maximaal 60 personen per dag.

Beleideffecten

Uit het bijgevoegde overzicht en de bovenstaande terugblik is op te maken dat het coronavirus en de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus het gemeentelijk beleid in de volle breedte raakt. De beleideffecten hebben wel een verschillende oorsprong. Soms ontstaat een effect door de uitvoering van de maatregelen van het Rijk. Zoals bijvoorbeeld de aanpassingen die nodig zijn om op (1,5 meter) afstand te kunnen werken, de extra inzet van Boa's, de noodopvang van kinderen van ouders met een vitaal beroep en minder inkomsten door minder bezoekers aan 't Kikkerfort. Andere beleideffecten zijn een indirect gevolg van de maatregelen die zijn getroffen. Zo is er meer beroep gedaan op ondersteuning vanuit het sociaal domein, kunnen we minder/lastiger gemeentelijke belastingen innen door faillissementen en maken we meer kosten door het aanbod van meer afval. Door (de gevolgen van) het coronavirus is, en wordt, de inzet vanuit de gemeentelijke organisatie verlegd naar onderdelen die nu aandacht vragen. De ambtelijke capaciteit wordt intern zoveel

mogelijk flexibel ingezet en daar waar nodig wordt extra capaciteit ingehuurd. Het gevolg hiervan is dat verschillende projecten en werkzaamheden vertraging oplopen en pas later kunnen worden opgepakt. Een andere oorzaak van beleidsvertraging is dat we de ontwikkelingen rond het coronavirus hierin moeten meenemen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de totstandkoming van visies op het gebied van toerisme en economie. Tot slot zijn er projecten en/of processen vertraagd doordat het participatietraject in de oorspronkelijk vorm geen doorgang kon vinden. Het gaat onder andere om:

- Gebiedsvisie Atlantische buurt: een enquête in plaats van een fysieke bewonersbijeenkomst. Het project is daardoor wat vertraagd. De besluitvorming in de raad volgt direct na de zomer.
- Locatie Broekland: woningbouw tennislocatie, de communicatie met de tennis- en voetbalvereniging is nu lastiger. De voorbereiding verloopt daardoor trager dan gepland.
- Locatie Haarrijnweg: een enquête in plaats van een bewonersbijeenkomst vertraagt het proces.
- Locatie Zogwetering (woningbouw) loopt vertraging op, omdat wij geen fysieke informatiebijeenkomsten kunnen organiseren.
- Bestemmingsplan De Vecht is op verzoek van het presidium uitgesteld.

Financiële effecten

De financiële effecten van de gevolgen van het coronavirus voor de gemeente zijn nog niet compleet in beeld. Deze worden wekelijks geactualiseerd. Op dit moment bedragen deze ongeveer €2,2 miljoen. Omdat het overzicht wekelijks wordt bijgewerkt en de effecten van de Meicirculaire nog niet zijn verwerkt, heeft het nu nog geen zin een interpretatie van de financiële gevolgen te geven. De financiële gevolgen van het coronavirus zullen onder meer worden gepresenteerd in de Berap 2020.

Het Rijk compenseert gemeenten voor de meerkosten die zij aan zorgaanbieders betalen voor de extra maatregelen als gevolg van het coronavirus. Daarnaast zijn toegezegd:

- Compensatie inkomstenderving kwijschelden huur aan sportverenigingen;
- Compensatie inkomstenderving eigen bijdrage Wmo;
- Vergoeding eigen bijdrage van ouders die gebruik maken van de gemeentelijke regelingen peutersaanbod, SMI en Voorschoolse Educatie;
- Vergoeding uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers;
- Handhaving maandelijkse betalingen bijstand op het niveau van het voorlopig vastgesteld budget;
- Compensatie van de Sociale Werkbedrijven;
- Compensatie voor lokale culturele voorzieningen zoals bibliotheken, muziekscholen en musea.

Een blik vooruit

Ook op de langere termijn hebben we te maken met de gevolgen van het coronavirus. Zelfs als het virus niet meer aanwezig is. Inwoners die nu een bijstandsuitkering hebben, kunnen niet van de één op andere dag weer aan het werk. De economische gevolgen zullen langere tijd voelbaar zijn en wij moeten ons afvragen wat de gevolgen zijn voor de sociale ongelijkheid van onze samenleving. In de loop van de tijd zullen we hier een steeds duidelijker beeld van krijgen. Op het niveau van de rijksoverheid wordt rekening gehouden met scenario's waarin de economie krimpt tussen 6% en 11%. Nu we als samenleving stapsgewijs uit de lockdown komen, beginnen we ook met het opmaken

van de balans over de afgelopen maanden. Daarbij moeten we ook de mogelijke scenario's van het virus in ogenschouw nemen. Bijvoorbeeld een opleving van het virus in het najaar en de komst van een vaccin. Het bijvoegde overzicht 'Beleidseffecten Corona per programma' is hier een eerste aanzet toe. Samen met de landelijke ontwikkelingen en de ontwikkelingen in de samenleving vormt dit de basis voor de blik vooruit. Daar waar mogelijk nemen we een voorschot op mogelijke effecten op de langere termijn. Zo nemen we de tijd om bij de totstandkoming van de visie op kantoren- en bedrijventerreinen en de herijking van de visie op toerisme en recreatie de beleidseffecten mee te nemen. Uiteraard nemen wij de impact van het virus mee in alle nieuwe beleidsvoorstellen die we aan u voorleggen. We zullen daarbij bestuurlijk en ambtelijk naar bevind van zaken handelen op basis van de meest actuele informatie en ontwikkelingen.